



DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.:

16/7726

Vår ref.:

2016/673-3/FD II 4/TJA

Dato:

05.01.2017

Konseptutredning Sivilforsvaret- høringsvar

Det vises til brev datert 14. desember 2016 fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) med anmodning om kommentarer til Konseptutredning for Sivilforsvaret. Forsvarsdepartementets (FD) kommentarer følger nedenfor.

Kommentarer til utredningens hovedanbefaling

Utredningen belyser på en god måte Sivilforsvarets utfordringer og muligheter og skisserer tre mulige alternativer (i tillegg til null-alternativet). Selv om Sivilforsvaret ikke forutsettes å støtte Forsvaret, spiller etaten en viktig rolle i landets samlede beredskap i fred, krise, væpnet konflikt og krig. En styrking av Sivilforsvaret er derfor et vesentlig bidrag til Norges evne til å håndtere et eventuelt væpnet angrep.

FD deler vurderingen i utredningen om at konsept 2 (Tilpasset fremtidens behov) samlet sett fremstår som beste alternativ. Konseptet innebærer blant annet at personellet etter fylte 44 år overføres til Sivilforsvarets krisereserve, og at krisereserven bare skal være oppsatt og vedlikeholdt forvaltningsmessig. En krisereserve som ikke er øvet vil ha en begrenset operativ verdi. Det bør vurderes om denne løsningen er god nok med tanke på at mannskapene kan bli innkalt i tilfelle væpnet konflikt og krig.

I konsept 2 foreslås det at personellet etter tre måneders grunnutdanning skal utgjøre en stående beredskap i ytterligere tre måneder. Kullet på 120 tjenestepiktige foreslås fordelt på fire ulike kaserneringssteder. Dette omtales i utredningen som en slagkraftig og mobil forsterkningsstyrke. Etter vår oppfatning må dette kunne karakteriseres som en heller beskjedne styrke. Det fremgår i tillegg av den samfunnsøkonomiske analysen at det er knyttet stor usikkerhet til kostnadsestimatene for en slik styrke. Det bør derfor vurderes om ressursene kan gi større beredskapseffekt om de anvendes på for eksempel krisereserven eller materiellinnkjøp.

I konsept 3 (Spisset) foreslås blant annet at Radiac-målelag og Mobil renseenhet tas ut fra Sivilforsvarets oppgaveportefølje. Det argumenteres i denne sammenheng for at disse oppgavene ikke er kjerneoppgaver for Sivilforsvaret. Det kan være betimelig å stille spørsmål om dette bør inngå i Sivilforsvarets kjerneoppgaver, men disse tjenestene må uansett utføres, og da av andre aktører. Gitt at det fremkommer av den samfunnsøkonomiske

Postadresse:
Postboks 8126 Dep.
0032 Oslo
E-postadresse:
postmottak@fd.dep.no

Kontoradresse:
Glacisgata 1
Oslo
Webside:
www.regjeringen.no/fd

Telefon:
23 09 62 47
Org.nr.:
972 417 823

Saksbehandler:
avdelingsdirektør Tore Jakobsen
Seksjon for nasj. sikkerhetspol. krisehåndtering
og beredskap

analysen at det er knyttet usikkerhet til kostnadene ved en eventuell overføring av disse funksjonene til andre aktører, er dette neppe et forslag som bør forfølges videre.

Vi merker oss for øvrig at begrepet «Fredsinnsatsgruppe» (FIG) fortsatt nyttes i alle alternativene. Disse avdelingene må imidlertid også kunne nyttes i krise, væpnet konflikt og krig. FD anbefaler derfor at avdelingene gis en betegnelse som reflekterer at de ikke kun er beregnet for fredstidsinnsats.

Kommentarer til utredningens ulike kapitler

Det hevdes i konseptutredningen (i pkt. 3.2) at totalforsvarskonseptet har fått mindre oppmerksomhet etter den kalde krigens slutt. Dette gir ikke et riktig bilde av utviklingen, da Forsvarets støtte til det sivile samfunn har vært under kontinuerlig utvikling. Det er sivil støtte til Forsvaret som har fått mindre oppmerksomhet.

Det fremgår (av pkt. 5.3.2) at planer for krigsreserven på 8.000 personer sist ble oppdatert i 1999. Forsvarssjefen (FSJ) ble i 2010 gitt i oppdrag å revidere forsvarsplanene for Norge. Dette arbeidet er langt på vei fullført, og har blitt ytterligere aktualisert av de senere endringer i det sikkerhetspolitiske bildet. Landets forsvarsevne og motstandsdyktighet i tilfelle et væpnet angrep vil være avhengig av at også Sivilforsvaret utarbeider planer med tanke på sikkerhetspolitiske kriser, væpnet konflikt og krig.

Forslaget om at Sivilforsvaret må kunne ivareta objektsikring (i pkt. 7.4.1) bør skrinlegges slik det nå er utformet. Objektsikring med våpenmakt vil være i strid med Genèvekonvensjonene, mens objektsikring uten våpenmakt bare vil ha en begrenset effekt. Hvis det med «objektsikring» imidlertid menes å hindre at folk tar seg inn i for eksempel et flomområde eller brannområde, kan forslaget ha noe for seg. Her må man være presis i begrepsbruken.

FD støtter synspunktet (i pkt. 7.4.2) om at Sivilforsvaret ut fra sin natur og egenart bør være en organisasjon som har kompetanse og planverk for å ivareta den sivile delen av krigsberedskapen. Dette synes naturlig gitt at Sivilforsvarets hjemmelsgrunnlag og legitimitet som Statens primære beskyttelsesetat i fred, krise og krig er basert på Genèvekonvensjonene.

Det fremkommer (av pkt. 7.4.2 og pkt. 7.4.3) en viss tvil om tilfluktsrom fortsatt er relevante som beskyttelsestiltak. Selv tilfluktsrom som ikke gir beskyttelse mot penetrerende presisjonsvåpen vil imidlertid gi god beskyttelse mot utilsiktede våpenvirkninger. I væpnet konflikt og krig vil det antakelig ha stor betydning for forsvarsviljen at befolkningen kan tilbys beskyttelse i form av tilfluktsrom. Staten har også et moralsk ansvar for å beskytte befolkningen best mulig.

FD slutter seg til helsesektorens oppfatning (i pkt. 7.4.2) om at kortest mulig reaksjonstid er spesielt viktig ved CBRNE-hendelser og behov for sanering og mobile renseenheter. Lang reaksjonstid på dette området vil innebære en betydelig økning i antall skader og dødsfall. Det beste vil imidlertid være å unngå farlige og forurensede områder. FD vil derfor påpeke betydningen av varsling i slike tilfeller.

I utredningen gis det (i pkt. 9.3.1) uttrykk for at lover, reguleringer og planer for samfunnsviktige funksjoner er borte. Dette gir et nokså unyansert bilde som ikke stemmer overens med FDs oppfatning av situasjonen. FD har i løpet av de siste par årene foretatt en gjennomgang av lover, forskrifter og samarbeids- og beredskapsorganer med relevante departementer. Det er vårt klare inntrykk at lover og forskrifter i stor grad er på plass. Det samme gjelder for samarbeids- og beredskapsorganene. Det er imidlertid et behov for å tilpasse de sistnevnte til dagens situasjon og fremtidige utfordringer. Hovedutfordringen synes å være å få mekanismene til å virke.

Det påpekes i utredningen (i pkt. 9.3.2) at det i liten grad finnes planverk for evakuering. Denne svakheten er også tidligere avdekket i GAT-prosjektet (Gjennomgang av ordninger og mekanismer innenfor totalforsvaret). FD støtter derfor anbefalingen i konseptutredningen om at det må utarbeides et godt planverk som dekker fred, krise og væpnet konflikt hvor ansvar, roller og funksjoner er avklart.

Med hilsen

Henning Vaglum (e.f.)
ekspedisjonssjef

Øyvind Kvalvik
oberst

Dokumentet er elektronisk godkjent og signert, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.